

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 48/03-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. mája 2003 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho prerokoval prijatú sťažnosť M. S., bytom K., a R. M., bytom K. – P., zastúpených advokátom JUDr. V. S., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 1428/98 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo M. S. a R. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 1428/98 v období po rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 49/01-62 zo 6. septembra 2001 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 48/03-12 z 5. marca 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť M. S., bytom K., a R. M., bytom K. – P. (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátom JUDr. V. S., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 1428/98 v období po rozhodnutí ústavného súdu č. k. III. ÚS 49/01-62 zo 6. septembra 2001.

Sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Okresný súd Košice II. v konaniach vedených pod sp. zn. 15 C 1824/93 a 15 C 1428/98 porušil práva M. S. a R. M. na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Košice II. prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 1428/98 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. S. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk.

4. R. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk.

5. Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľkám priznané finančné zadosťučinenie a nahradiť sťažovateľkám trovy právnych služieb 9.970,- Sk (8.740,66 Sk plus 14 % DPH 1.223,69 Sk) na účet advokáta JUDr. V. S. ...“

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatého návrhu písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením č. Spr. 346/03 z 25. marca 2003 a sťažovateľky, zastúpené svojím právnym zástupcom, stanoviskom zo 16. apríla 2003.

Okresný súd vo vyjadrení podal chronológiu svojich úkonov v období po 6. septembri 2001 a k opodstatnenosti prijatej sťažnosti konštatoval, že „od uvedenej doby sú vykonávané úkony smerujúce k rozhodnutiu veci“. Poukázal tiež na „enormnú

zaťaženosť sudcov“, ktorá „neumožňuje vykonávať úkony a rozhodovať veci v účastníkmi predpokladaných lehotách“, a poukázal na obtiažnosť daného sporu a „...procesné prekážky, ktoré bránia plynulejšiemu konaniu“ (išlo o zisťovanie okruhu dedičov po žalobkyni v 3. rade a zisťovanie ich úmyslu pokračovať v spore). Podľa názoru okresného súdu „...v danej veci súd koná“.

Právny zástupca sťažovateľiek vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu označenom ako „Podanie k I. ÚS 48/03-21“ citoval právne vety z judikatúry ústavného súdu k čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré mali vyvrátiť dôvodnosť tvrdení (obrany) okresného súdu.. Podľa jeho názoru „...v čase od 06. 09. 2001 došlo evidentne k zbytočným prieťahom v konaní v období od 26. 03. 2002 do 17. 10. 2002, v ktorom medzi jednotlivými úkonmi okresného súdu uplynula viac ako 6-mesačná lehota“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich právnych zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu sp. zn. 15 C 1428/98 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Navrhovateľmi v spore vedenom na okresnom súde boli: 1. M. S., K.; 2. R. M., K. – P.; 3. vdova M. K., K. – P.; 4. akad. L. V., B., proti Správe komunikácií Košice a spol. (mesto Košice, Správa mestských komunikácií Košice) vo veci náhrady nájomného za nehnuteľnosti zapísané v katastrálnom území Barca, poz. kn. vl. 298, parc. č. 684/2, roľa

o výmere 3 ha – 39 á – 70 m² (toho času je na nehnuteľnosti postavená štátna cesta I/50 z VSŽ do Košíc).

Pôvodné konanie na návrh navrhovateľiek č. 1 a 2 bolo vedené pod sp. zn. 15 C 1824/93 (návrh zo 14. júna 1993). Dňa 20. marca 1997 vstúpili do konania navrhovateľa č. 3 a 4, vec bola vedená pod sp. zn. 15 C 1428/98. Dňa 11. februára 1999 – okresný súd uznesením spojil obe veci na spoločné konanie vedené pod sp. zn. 15 C 1428/98.

O podnete navrhovateľiek č. 1 a 2 z 12. marca 2001 vo veci porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 49/01-62 zo 6. septembra 2001, ktorým vyslovil, že ich základné právo porušené bolo.

Dňa 7. septembra 2001 okresný súd na Okresnom úrade Košice IV, odbore katastrálnom, urgoval oznámenie o ukončení katastrálneho konania a žiadal o doručenie právoplatného rozhodnutia o oprave chýb v katastrálnom operáte.

Okresný úrad Košice IV 26. októbra 2001 oznámil, že katastrálne konanie nie je ukončené, lebo jeden z účastníkov konania zomrel a nie je mu známy okruh dedičov.

Dňa 29. 10. 2001 zástupca žalobcov doručil okresnému súdu úmrtný list neb. M. K. (navrhovateľky č. 3).

Podľa úradného záznamu zo 14. novembra 2001 je spis o dedičskom konaní sp. zn. 40 D 642/01 u povereného notára a o dedičstve doposiaľ nie je rozhodnuté.

Okresný súd 16. novembra 2001 expedoval uznesenie č. k. 15 C 1428/98-214 z 19. marca 1999 (s potvrdením doložky právoplatnosti a vykonateľnosti) o nepripustení zmeny návrhu na uloženie odporcom v 1. a 2. rade zaplatiť vyššiu sumu.

Dňa 28. decembra 2001 bol daný pokyn pre kanceláriu na pripojenie dedičského spisu po neb. navrhovateľke č. 3 a na zistenie okruhu dedičov.

Dňa 31. decembra 2001 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie navrhovateľky č. 1 k uzneseniu z 19. marca 1993.

Okresný súd 8. januára 2002 zisťoval u povereného notára okruh dedičov vo veci sp. zn. 40 D 642/01. Poverený notár 15. januára 2002 oznámil okresnému súdu okruh dedičov.

Okresný súd 26. marca 2002 vyzval dediča S. K., aby oznámil, či on a aj ostatní dedičia trvajú na podanom návrhu jeho neb. matky, a tiež aby oznámil dátum narodenia svojej sestry M. T. a zistil, či jeho ďalšia sestra M. W. príde na dedičské konanie zo Š. a či bude trvať na návrhu, ako aj aby oznámil, kto ju bude v konaní zastupovať.

Dňa 6. mája 2002 S. K. oznámil, že dedičia (on a jeho sestry M. T. a M. W.) trvajú na návrhu svojej neb. matky, oznámil dátum narodenia M. T. a tiež to, že dedičia poverujú svojim zastupovaním M. K., o čom priložil splnomocnenie.

Okresný súd 17. októbra 2002 vyzval M. K., aby predložila osobitné splnomocnenie od M. W., a vyzval tiež mesto Košice, aby oznámilo, či súhlasí so zobraťím späť časti návrhu navrhovateľmi (povinnosť odporcu uzavrieť nájomnú zmluvu).

Zástupca navrhovateľov 24. októbra 2002 súdu oznámil, že dedičské konanie bolo právoplatne ukončené, a žiadal vo veci konať a skoro ju ukončiť.

Dňa 4. novembra 2002 mesto Košice oznámilo, že súhlasí so späťvzatím časti návrhu.

Dopravný podnik mesta Košice 6. decembra 2002 zaslal okresnému súdu overenú fotokópiu vyvlastňovacieho rozhodnutia č. Výst. 12007/1962, ktorým boli vyvlastnené nehnuteľnosti v obciach Poľov, Barca a Šaca.

Podľa úradného záznamu zo 17. decembra 2002 sa M. K. telefonicky pýtala, či má predložiť dedičské rozhodnutie, a oznámila, že M. W. sa vzdala svojho dedičského podielu a nemá záujem vstupovať do konania o nájomné sp. zn. 15 C 1428/98 vedeného na okresnom súde. Taktiež uviedla, že ani ďalší dedičia nemajú záujem na tomto spore.

Okresný súd uznesením č. k. 15 C 1428/98-247 z 30. januára 2003 pripustil zmenu návrhu, aby bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľom namiesto stanovených súm nájomné v určenom období, nepripustil, aby z konania vystúpil odporca Správa mestských komunikácií Košice a na jeho miesto nastúpila Správa komunikácií Košice, a zastavil konanie o uložení povinnosti odporcom uzavrieť nájomnú zmluvu.

Okresný súd 30. januára 2003 vydal uznesenie č. k. 15 C 1428/98-250 o oprave súm uvedených vo výroku uznesenia č. k. 15 C 1428/98-224 z 19. marca 1999 (59 724 Sk

namiesto 34 452 Sk). Ing. L. S. (splnomocnený zástupca) 11. februára 2003 urgoval nariadenie pojednávania s poukazom na zbytočné priet'ahy v konaní.

Dňa 17. februára 2003 bolo okresnému súdu predložené osobitné splnomocnenie od M. W. zo Š., že splnomocňuje svoju švagrinú M. K. z P. na zastupovanie v konaní a pre účely doručovania písomností. Súčasne prehlasuje, že netrvá na návrhu svojej neb. matky M. K. v právnej veci sp. zn. 15 C 1428/98. Taktiež bolo predložené prehlásenie M. T. a S. K., že netrvajú na návrhu svojej neb. matky.

Dňa 5. marca 2003 podali navrhovatelia odvolanie proti opravnému uzneseniu č. k. 15 C 1428/98-250 z 30. januára 2003 a uzneseniu č. k. 15 C 1428/98-247 z 30. januára 2003.

Dňa 10. marca 2003 bol daný pokyn pre kanceláriu, aby vyhotovila predkladaciu správu a predložila spis Krajskému súdu Košice (ďalej len „krajský súd“).

Dňa 12. marca 2003 bol súdny spis sp. zn. 15 C 1428/98 doručený krajskému súdu.

III.

Predmetom s'ťažnosti je tvrdenie s'ťažovateľiek, že okresný súd v konaní po 6. septembri 2001 vedenom pod sp. zn. 15 C 1428/98 porušil ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia

štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01). V týchto veciach ústavný súd totiž prihliada aj na vyššie uvedený účel tohto základného práva (I. ÚS 27/02).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd aj v predmetnom prípade bral do úvahy skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Predmetom konania na okresnom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 1428/98 je rozhodovanie o náhrade nájomného za užívanie nehnuteľností. Ústavný súd je toho názoru, že namietané konanie vzhľadom na jeho predmet, skutkovú a právnu náročnosť nemožno hodnotiť ako zložitú vec. Zároveň však prihliadol na tú časť vyjadrenia okresného súdu, v ktorej odôvodňoval obtiažnosť danej veci procesnými prekážkami (zist'ovanie okruhu účastníkov konania na strane navrhovateľa v dôsledku prebiehajúceho dedičského konania), ktoré „...bránia plynulejšiemu konaniu v lehotách pre účastníkov priaznivejších“.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľiek v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska sťažovateľkami namietaného (označeného) obdobia, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovanej časti súdneho konania.

Sťažovateľky označili časový úsek od 26. marca 2002 do 17. októbra 2002 za obdobie, keď „...došlo evidentne k zbytočným priet'ahom v konaní“, lebo „...medzi jednotlivými úkonmi okresného súdu uplynula viac ako 6-mesačná lehota“.

Z vyššie uvedeného chronologického prehľadu procesných úkonov vyplýva, že okresný súd v posudzovanom období zisťoval stav katastrálneho konania a po doručení oznamu o úmrtí navrhovateľky č. 3 zabezpečoval informácie o stave dedičského konania a okruhu dedičov. Zisťoval tiež záujem dedičov na ich účasti v konaní a rozhodol o niektorých návrhoch účastníkov ešte z predchádzajúcich etáp súdneho konania. V dôsledku odvolania sa navrhovateľov proti týmto rozhodnutiam bol súdny spis 12. marca 2003 postúpený krajskému súdu.

V sťažovateľkami označenom období (26. marec až 17. október 2002) okresný súd vyzval jedného z dedičov, aby mu oznámil, či on a aj jeho dve sestry trvajú na žalobe, a aby mu oznámil niektoré požadované údaje. Po doručení odpovede (6. mája 2002) okresný súd vyzval 17. októbra 2002 zástupkyňu dedičov na predloženie osobitného splnomocnenia od dedičky žijúcej v Š.

Z priebehu súdneho konania v jeho posudzovanej časti (po 6. septembri 2001) nevyplývajú podľa názoru ústavného súdu také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver tvrdený sťažovateľkami, že konanie vykazovalo znaky zbytočných priet'ahov. Vzhľadom na úmrtie navrhovateľky č. 3 sa okresný súd musel vysporiadať s okruhom nových (potencionálnych) účastníkov konania a ich vzťahom k žalobe, čo síce spôsobilo predĺženie

konania vo veci, no nie zbytočné priet'ahy. Ani ďalšie procesné úkony súdu v posudzovanom období nadväzujúcom na predchádzajúce obdobia konania neboli podľa názoru ústavného súdu vykonané takým spôsobom, ktorý by odôvodňoval záver tvrdený sťažovateľkami.

Sťažovateľkami označené obdobie, keď malo dôjsť „evidentne“ k zbytočným priet'ahom v konaní, nie je možné posudzovať vytrhnute (samostatne) z celkového priebehu konania a vysloviť sťažovateľkami požadovaný záver. Po doručení odpovede zo 6. mája 2002 neexistovali síce žiadne procesné prekážky, ktoré by bránili okresnému súdu vyzvať zástupkyňu dedičov skôr ako 17. októbra 2002 na predloženie požadovaného špeciálneho splnomocnenia, no ani tento úsek konania nie je podľa názoru ústavného súdu takou dobou, ktorá by odôvodňovala z hľadiska komplexného posúdenia danej veci záver o neprimeranosti jej trvania, resp. o kvalifikovaní konania okresného súdu ako takého konania, ktorého dôsledkom by boli zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že základné právo, ktorého porušenie sťažovateľky namietali, porušené nebolo, ďalšími návrhmi sťažovateľiek sa pri svojom rozhodovaní nezaoberal.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2003